

یادداشتهای طنز محمد قاسم خان فروغ

شامل يك قطعه مفصل در چهار صفحه مربوط به عزل میرزا تقی خان امیرکبیر و انتقاد از وی و انتصاب و تجلیل میرزا آقاخان نوری و هفده قطعه جداگانه (يك قطعه در دو صفحه و چهار قطعه پشت و روی صفحه و بقیه هرکدام در يك روی صفحه) هر يك حسب حال و بیان خصوصیات هزل آمیز و انتقادی یکی از رجال عصر قاجار از زمان فتحعلیشاه تا اوایل سلطنت ناصرالدین شاه که نام بعضی در صدر مقال مذکور و نام بیشتری سترده شده که بدیهی است شناسائی آنان برای اهل تحقیق و شناسندگان تاریخ و رجال عصر قاجار دشوار نیست و شاید بی مناسبت نباشد که مجموع این قطعات تذکرهٔ مثالب الرجال نامیده شود.

محمد قاسم خان متخلص به فروغ که نامش به اشتباه در مجمع الفصحا ابوالقاسم خان ذکر شده فرزند فتحعلیخان صبا ملك الشعراي كاشانی و برادر کبیر محمد حسین خان عندلیب است.

عبدالرحیم کلانتر صاحب کتاب مرآت قاسان (تاریخ کاشان) در مورد میرزا محمود خان ملك الشعرا فرزند عندلیب و برادر کبیرش میرزا محمدخان متخلص به خجسته و عمشان محمد قاسم خان (صاحب این رسالات) از زبان لسان الملك سپهر که به گفتهٔ او «امروز صراف کمالاتند» چنین نوشته است «از هزار سال قبل تا امروز در سلسله خلق قطع نظر از اولیا مثل آن عمو و این دو برادر در طریقت کمالات صوریه و معنویه برنخورده ام.»

این مجموعه از روی نسخهٔ منحصر بفردی که در اختیارم بود با زحمات فراوان عکسبرداری شده امید است کاری که به دلیل انتساب خانوادگی وظیفهٔ من بود و مع الاسف به علت مسامحه و تساهل و اشتغالات دیگر و شاید در درجهٔ اول به علت اشکال در خواندن متن و نداشتن تجربهٔ کافی در این زمینه انجام نگرفت همتی به کار رود و حقیقت ادا شود چه برآستی حیث است و جای بسی دریغ که چنین گوهرهای آبداری ناسفته بماند و این اثر نیز مانند بسیاری از آثار هنرمندان و نویسندگان سلف به مرور زمان از بین برود و یا در دسترس باشد و به دست فراموشی سپرده شود و صاحب همتی به تنقیح و تعلیق و انتشار آن همت نگمارد.

مجموعهٔ دیگری نیز از همین نویسنده شامل هفت قطعه هر يك مربوط به روزی از روزهای هفته که در صحبت میرزا داودخان وزیر لشکر فرزند میرزا آقاخان نوری بود و به خواهش وی در قالب جد و هزل نوشته در اختیار است که آن نیز پس از عکسبرداری تقدیم خواهد شد.

زیرالعابدین مؤتمن (تهران)

آینده: فعلا عکس يك قسمت از نوشته بطور عکسی چاپ می شود و بعداً متن استنساخ شده به چاپ خواهد رسید.

اثر چند خوشنویس در موزه کارلسروهه

در نیمه دوم سال ۱۲۵۸ چند هفته‌ای در آلمان فدرال بودم. در موزه کارلسروهه Karlsruhe بخشی از ابزارهای گوناگون هنر خاورزمین، از جنگ افزار و زین و لگام اسب گرفته تا پارچه‌های زربفت را به نمایش گذاشته بودند. پاره‌ای از آنها یادگار شکست ترکان عثمانی در سال ۱۶۸۹ مسیحی از: مارک گراف لودویک ویلهلم فن‌بادن Markgrafen Ludwig wilhelm von Baden در جنگ نزدیک وین بود. در میان آنها کتابی کوچک خطی با مینیاتورها و نقش و نگارهای زرانود بود که دیلماجی بنام مصطفی بن احمد ملقب به علی (۱۶۰۰-۱۵۴۱) آنرا از متنی عربی از سده سیزدهم مسیحی، به ترکی برگردانده است. در ۱۷ صفحه از کتاب که عنوان زبده التواریخ داشت مطالب و تصاویری خیالی از انجیل و تاریخ اسلام گرفته تا پیکره سلطان محمد سوم عثمانی (۱۶۰۳-۱۵۶۷) دیده می‌شد. در آنجا، سه صفحه از شعرهای پراکنده فارسی، بی‌آنکه با مطالب کتاب پیوندی داشته باشد، به خط زیبای خوشنویسان ایرانی، به نامهای: محمدحسین - محمدزمان تبریزی - محمدشریف هروی - حایری (که در گریلا آنرا نوشته) برجا بود، که نگارنده، به لطف و مهربانی کتابدار موزه توانستم از آن سه صفحه عکس فراهم آورده به مجله آینده تقدیم کنم.

عبدالرحمن عمادی

کارزار بر سر ک...

پارازیمه در ک...

کتابخانه...

کارستان...

مرحله کند منتهی مروارید

موزه...

بازار...

شیرازی اورگانی...

Handwritten text in a cursive script, likely a continuation of the text above.

لوح دل از اجالت هست...

دست سلامت از سلامت...

راه سلامت سلامت...

Vertical text on the left side of the lower section, possibly a list or index.